

# Pípáci po čtyřiceti letech na kopci

Lidi jsou různí a různí koničky mají, zpíval v jednom z hitů Pražského výběru Michael Kocáb, ještě než se stal milionářem. A v dalším verši pak popisoval všelijaké podivnůstky, kterými se dospělý člověk může zabývat. Kdyby byl skupině respondentů zadán úkol, aby sestavili žebříček nejpodivnějších zálib, se kterými se dosud setkali, byly by výsledky samozřejmě individuální. Osobně, protože se od dětství potýkám s absencí vloh k technickým oborům, řadím k nejfantastičtějším koničkám, o kterých jsem kdy slyšel, radioamatérismus. Lidé, kteří mají na zahradě stožáry a po nocích se morseovkou dopipávají po celém světě, mě fascinují stejně jako astronauti nebo mimozemská civilizace. Dva takové poměrně mladé "pipáky" jsem měl nedávno tu čest usadit do redakčních křesel. V následujících řádcích je zaznamenáno vše, co jsem byl schopen pochopit. Místy totiž mluvili zcela neznámým jazykem.

## CO JE TO POLNÍ DEN?

Rok co rok, první víkend v červenci, se na nejrůznějších kopcích celé Evropy sjíždějí radioamatéři, aby navazovali spojení v tzv. Polním dnu. Mají 24 hodin na to, aby navázali co největší počet spojení na co největší vzdálenost. Za každý kilometr překlenuté vzdálenosti získávají jeden bod. Soutěží se na několika vlnových rozsazích najednou. 144, 432, 1296 MHz a vyšších. Letos se po dvaatřiceti letech odhodlali na kopec i radioamatéři z Rakovníka. Vybrali si kótu s nadmořskou výškou 603 metrů na Svatém Hubertu u Jesenice, nejvyšším položeném místě na okrese. Patron posvátného kopce zřejmě nevěřil svým očím. Už v pátek se na kopci objevily dva stožáry s anténami ovládané volanty, elektrocentrála, zakopaná 50 m od stanů, vysílací zařízení s výkonem 50 wattů a další moderní technika. Tu ovládali operátoři Zdeněk Franče, Zdeněk Klempera, Jaroslav Beneš, Josef Hájek, Jan Brodničák, Miroslav Beneš, Miroslav Groh, Miroslav Klouček, Dan Pech a Michal Valo. První čtyři z tohoto seznamu měli k dobru zkušenosti z polního dne z roku 1953.



## 24 HODIN V VYSÍLAČEK

Vysílá se provozem CW, což je morseovka, a fónií, to znamená hlasem. Používají se převážně anglické zkratky a tzv. Q-kódy dané mezinárodně pro všechno země. Mohu se tak domluvit s kýmkoliv, aniž umím nějakou řeč. WX znamená "počasí", QRZ? znamená "Kdo mě volá?" atd... Všechny tyto základní věci jsou ve zkratkách. Pokud znám já i protistanice nějaký světový jazyk, můžeme se domluvit volnou řečí. Při závodech je snaha udělat co nejvíce spojení v omezeném časovém úseku, proto je potřeba spojení zkrátit. To se s nikým nevybavuješ a předáváš si jenom soutěžní kód.

24 hodin musí pořád někdo sedět u rádia a lovit nebo vyvolávat. Neměla by se promarnit

ani minuta, hlavně v úvodu, protože na začátku jsou všichni plní elánu, pozomost není narušená únavou ani dalšími rušivými vlivy... Také podmínky šíření kolísají, proto je potřeba být neustále ve střehu. Například při západu a východu slunce je větší šance udělat vzdálené spojení s blízkými stanicemi, pak se dělají vzdálenější. Pokud se zlepšily podmínky šíření, můžeš dělat i dálková spojení.

Např. volá se všeobecná výzva, aby se někdo ozval, nebo se proladuje a poslouchá. Strategie je taková, že ze začátku se vysílá fónií a ke konci se jede telegraficky. Spojení fónií je rychlejší, ale telegraficky se dá při stejném výkonu dosáhnout větší vzdálenost, protože signál je čitelný i v šumu, fónie se v šumu utápí.

Jednu stanici není možné dělat vícekrát. K vybavení proto velice pomůže počítač, který eviduje celkovou agendu navázaných spojení. Na nejnižším kmitočtu (ten je nejběžnější) jsme udělali 185 spojení, na těch dalších 90 a 11. Počet bodů a tedy i pořadí zatím nevíme. Víme však, že se běžně dělalo 300 až 400 spojení a ty špičkové stanice, co jsme zaslechli, dělaly až 600. Prostě je vidět, že jsme v začátcích. Záleží na operátorovi, také na kvalitním zařízení, dostatečném výkonu, umístění (čím vyšší kopec, tím lépe) a mnoha dalších faktorech.

## Co je potřeba pro priznání bodů?

Ze závodu se posílá jako výsledek výpis

z deníku. Vyhodnocovatel závodu musí všechny došlé údaje překontrolovat a zjistit, jestli se dané spojení uskutečnilo. Musí se shodovat soutěžní kódy i čas, jinak je spojení diskvalifikováno.

## Co se vysílá?

Každá stanice má trvale přidělenou volací značku, podle které se pozná země, z níž stanice vysílá. Dále se předává report, to je zpráva o síle a čitelnosti signálu, číslo navázaného spojení a tzv. lokátor (určení polohy s přesností 5 km, odkud přesně stanice vysílá). Asi v tomto znění: "Já jsem OK1KJVP/59 010 JO60RB." Zemi poznáš podle značky na začátku. Češi mají OK, Němci DL, Rakušané OE, Maďaři HA atd. Volá se zhruba takto: "Všeobecná výzva. Here is Oskar/Kilo One Kilo

Julie Viktor Portable. OK jedna KJV lomeno P." Lomeno P nebo Portable znamená, že jsme na kopci - vysíláme z přechodného stanoviště. Když někdo zavolá tvou značku a dá svou, to znamená OK1KJVP, Portable, já OE3SM, ve chvíli, kdy si vyměníme volací značky, vymění se soutěžní kódy, je spojení uzavřeno a jede se dál.

Naše nejdelší spojení bylo se Slovinskem, Maďarsko, Polsko. Jiné stanice dělaly až Španělsko nebo Portugalsko.

## VÝSLEDKY MOHLY BÝT LEPŠÍ

Mohlo to být samozřejmě lepší, protože u nás bylo všechno dobré, až na kótu a operátory. Když je jeden operátor dobrý, tak to stejně nezachrání, nemůže totiž pracovat 24 hodin. A ne u všech rádií najednou. Jeli jsme poprvé a ti z nás, co to jeli naposledy před 42 lety, ... jistě pochopí, že to tenkrát bylo o něčem jiném.



Byli jsme tak utahaní, že jsme to v jednu hodinu v noci zabrali a šli jsme spát. Vzbudili jsme se poněkud později, takže tu lepší část, kdy jsme mohli nejvíce nacytat, jsme prospali. Vlastně jsme se ani nesnažili jet na výsledek.

Je to svátek radioamatérů. Někdo z nás měl možná tendenci, abychom se umístili, ale v praxi to nebylo možné. Budeme někde ve třetí třetině, ale důležitější je, že jsme získali zkušenosti, které se jinde získat nedají. U stožárů a antén, vlastnoručně vyrobených, teprve 24 hodin provozu ukáže, co vydrží, a co ne. Byly stanice, kterým v polovině závodu zařízení odešlo. Nám vydrželo celý závod, i to je úspěch. Bez mobilní techniky jsme na kopci měli vybavení zhruba za půl miliónu. Poskládáno ze svých vlastních zdrojů.

Jde hlavně o to, že jsme se dali dohromady, že jsme vůbec vyjeli, sladili zařízení a antény. Šlo spíše o společenskou akci, při které bylo důležitější zúčastnit se, než vyhrát.

## Kolik radioamatérů najednou vysílalo?

Řádově stovky v Čechách, tisíc v Evropě. Těžko říci. Nejbližší od nás byla stanice z Podbořan.



## LIDI JSOU RŮZNÍ A RŮZNÝ KONIČKY MAJ...

Radioamatérský sport je strašně široký.

Nelze dělat všechno najednou. Na krátkých vlnách je možné komunikovat s celým světem. A už telegrafem, fónií nebo datovými provozy přes počítač. Na VKV i odrazem od Měsíce, odrazem od meteoritů, od družic. Někteří radioamatéři se zabývají vysokými kmitočty řádově vyššími než satelitní televize. Na některých družicích jsou amatérské převaděče - signál přijmou a pošlou ho zpět. Máš možnost přijímat signály z družic, meteorologické zprávy, synoptické mapy. Nelze ale dělat vše, musíš si vybrat směr, ve kterém můžeš dosáhnout solidní úrovně.

My jsme zatím zaměřeni na běžný provoz. Neděláme to tak dlouho, abychom se vyhranili. Zkoušíme všechno. Stojí to strašně času a peněz. Pracujeme nejvíce na krátkých vlnách do 30 Mhz, kde se dá navazovat spojení po celém světě. Jsou závody i na krátkých vlnách. Například jezdecké závody doma.

## Sedíš doma v pokoji a jezdíš závody...?

Přesně. No vůbec, ta naše hantýrka. Já kolikrát v práci hlásím, že jsem udělal třeba Lýbii, a kolega, neradiomater mi říká, Lýbii dělat nemusíš, ta je hotová.

## Co vás na tom přitahuje?

Především ta technika a možnost popovídat si s někým třeba v Americe a vůbec lovit vzdálené stanice. Nebo postupně udělat co nejvíce zemí. Celem je jich kolem 360. Např. taková rovinnoká Afrika se získává velice špatně. Tam je

stálých amatérů nula, řeší se to tak, že do země jede expedice radioamatérů. Mimo jiné je třeba sehnat sponzory a vybrat dobré operátory. Protože z této země třeba 20 let nikdo nevysílal, mají co dohánět. Týden odtud pracují, denně udělají kolem 10 tisíc spojení a snaží se dát všem radioamatérům na celém světě možnost tu zem udělat.

Za každé ukončené spojení se považuje, když si vyměníte QSL lístky. Zkratka QSL znamená "Potvrzuji spojení". Ty mu pošleš lístek, že jste se ten a ten den dělali, na tom a tom kmitočtu, jak jsi ho slyšel. Je to taková vize, on ti pošle svůj. Je to důkaz o tom, že jste navázali spojení. Jinak mimo jiné je povinností vést staniční deník, kde se tyto údaje také zapisují. Organizace, sdružující radioamatéry na celém světě, vydávají mnoho různých diplomů, za navázaná spojení s určitými zeměmi, okresy nebo konkrétními značkami.

## Setkávají se radioamatéři i mimo éter?

Ano, pořádají se setkání od okresního měřiča až po celostátní a nedávno jsme byli třeba v Norimberku, kde se sjíždějí radioamatéři z celé Evropy. Amatéři znající se pouze z rádia se obvykle vidí poprvé až na těchto setkáních. Dopravují je přednášky o novinkách v technice a provozu a nikdy nemůže chybět burza zařízení a součástek.

## Platí v éteru nějaká omezení?

Poslouchat můžeš cokoliv. Ale vysílat jen v přesně vymezeném kmitočtovém pásmu, s omezeným výkonem a určeným druhem provozu. Nesmí to být zprávy vulgární, mající povahu komerčního vysílání, zprávy pro třetí osobu a o třetí osobě a ještě další drobná omezení.

## Takže žádné pomluvy.

Pomluvy radioamatérů jsou povoleny (smích), souvisí s radioamatérskou činností.

Podle vyprávění Dana Pecha a Michala Valo sestavil Pavel Sklenička.



# Model Air Show - Rakovník 1995 již ve vzpomínkách

Letecko - modelářský klub a Aeroklub Rakovník byly spolupřáteli této doposud ojedinělé akce, která v historii leteckých sportů nemá v našem regionu obdoby.

Za všechny organizátory bych se chtěl ještě vrátit na rakovnícké letiště a vzpomínout toho, co jsme již vlastně od 3. 8. během horečnatých příprav, ale i v průběhu vlastního leteckého programu prožívali.

## Čtvrtek 3. 8. 1995

9.00 hod. - převážná část členů LMK je již na letišti. Jsou tu také důstojníci VÚ CO Rakovník, kteří si přišli zmapovat terén letiště. Nutno podotknout, že nebyť vojáci z rakovníckých kasáren, neměli bychom to potřebné technické zabezpečení a zájem.

Právě pro to, co pro nás vše vojáci udělali, nás mrzelo, že jejich výstava speciální techniky byla poněkud zastrčena mimo hlavní divácký zájem. Chybami se ale lidé učí.

10.00 hod. - traktůrek firmy Ekra s. r. o. střídá naši ruční motorovou sekačku (sponzorský dar firmy Mountfield) a během tří hodin máme trávník strážný jak v Anglii. Odpovědně je ve znamení stavby stanu pro pořadatele a instalace WC. Následuje do pozdních večerních hodin vytyčení zábran a prostorů pro diváky, jakož i depa pro účinkující. Se soumrakem většina našich mužů usedá k ohni, neboť je nutno strážit již nainstalovaný majetek v areálu letiště.

## Pátek 4. 8. 1995

V 8.00 hod. se dělíme na dvě skupiny, přičemž jedna zůstává na letišti. Přijíždí firma pana Nováka z Prahy a instaluje ozvučení areálu.

Druhá naše skupina již v těchto chvílích instaluje modely jako výzdobu kulturního centra na následující "Letecký bal".

V 10.00 hod. jsou obě skupiny již spolu, společně dokončují přípravu.

Již před šestnáctou hodinou se dostávají první z účinkujících. Mezitím probíhá dohovor s vedením letového provozu AK Rakovník a je potvrzena konečná verze letového programu.

Po prezentaci následoval pro účinkující vyhládkový let do okolí Rakovníka a v jejich tvářích bylo vidět již první známky nadšení pro naši Show.

V 21.00 hod. jsme provedli briefing, který proběhl překvapivě hladce a účinkující hned napoprvé schválili skladbu letového programu, což nám značně urychlilo org. zabezpečení vlastního létání. No a pak jsme páteční večer zakončili u táboráku vzpomínáním na méně či více uvěřitelné modelářské a letecké historky.

## Sobota 5. 8. 1995

9.00 hod. - již první nedočkavci

testují své modely a u letounu L-200 Morava se formuje fronta prvních zájemců o vyhládkové lety. Firma HR video, ČT 1 a Premiéra TV začínají natáčet první záběry pro dokumentární film a své reportáže. Naši účinkující létají tréninkové lety a vše jde podle plánu. V polední přestávce se poprvé představují parašutisté a vzápětí máme na zemi kompletní letku hostů z německého Landshutu, kteří vesměs přiletěli na letounech Piper různých verzí.

Ve 14.00 hod. začínáme generálku modelářské části programu a pomalu začínáme tipovat nejlepšího pilota a nejatraktivnější model, kteréžto vyhlásíme večer na bále.

V 15.00 hod. se k nám přidávají letouny Aeroklubu a vidíme úžasnou formaci českých a německých letounů, při jejichž nízkých průletech se tájí dech. Ve druhé části generálky havaruje model "Fairrey Swordfish" plzeňského Karla Pánika a získává tak titul "Super Šupa", myšleno nejtěžší havárie sobotního programu.

> pokračování na str. 8

## Vitáme nové občánky!

8. 8.	Marek Matějovský	Rakovník
	Nikola Čečelská	Křivoklát
9. 8.	Ondřej Vorlíček	Jiříkov

## Již nejsou mezi námi

Antonie Bláhová	Zderaz	1914
Anna Multrusová	Jesenice	1913
Marie Václavíková	Drahouš	1927
Bohumila Zelenková	Rakovník	1920
Hana Tumpachová	Křivoklát	1946
Miloslava Koullová	Třtice	1913
František Fikart	Pustověty	1923
Jiří Sladkovský	Nesuchyně	1942
Marie Černošská	Olešná	1914
Honzík Lebeda	Krty	1981
František Dvořák	Ruda	1924
Václav Kostuk	Žďár	1932
Alois Škopek	Rakovník	1912
Libuše Lennerová	Lubná	1929
Helena Homrová	Rakovník	1913
Karel Šindler	Branov	1929
Jiřina Karháňková	Rakovník	1928

Tento víkend má pohotovost klárna "U Parku", Husovo nám. 121, Rakovník